

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://pozn.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosc/72787,Prezentacja-wystawy-Europa-w-rodzynie-Ziemiaństwo-polskie-w-X-X-W-Krakow-5-30-cze.html>
18.04.2024, 16:11

Prezentacja wystawy „Europa w rodzinie. Ziemiaństwo polskie w XX W.” - Kraków, 5-30 czerwca 2019

Od 5 do 30 czerwca 2019 r. w Centrum Edukacyjnym „Przystanek Historia” w Krakowie prezentowana będzie ekspozycja „Europa w rodzinie. Ziemiaństwo polskie w XX w.”

Wystawa przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej i Polskie Towarzystwo Ziemiańskie opowiada o polskim ziemiaństwie i jego dramatycznych losach w XX w. oraz o zniszczeniu tej grupy społecznej w latach 1939-1945 przez totalitaryzmy nazistowski i komunistyczny, o jej wywłaszczeniu po 1944 roku, w okresie Polski Ludowej oraz o stratach, jakie nastąpiły wraz z likwidacją tej warstwy społecznej. Wraz z likwidacją tej grupy zniszczono pamięć o znaczeniu ziemian dla Polski i narodu polskiego, a hasła komunistycznej propagandy antyziemiańskiej trwale zakorzeniły się w świadomości społecznej. Ziemiańskie pałace i dwory popadły w większości w ruinę, znacjonalizowane majątki często przestały być produktywne.

„Europa w rodzinie” to także metafora losów wielu ziemian po wybuchu II wojny światowej w 1939 r. W jej wyniku rodziny ziemiańskie zostały rozproszone po całym świecie — wielu z nich przebywa na emigracji do dziś, ale to właśnie dzięki silnym więzom rodzinnym utrzymują nieustannie kontakt z krajem i działają na jego rzecz.

Wystawa opowiada o polskim ziemiaństwie poprzez historię wybranych kilkunastu rodzin. Autorzy uznali, że tylko konkretne przykłady i konkretni ludzie uświadomią zwiedzającym, że była to grupa społeczna, której przedstawicieli można nazwać elitą, czyli w dzisiejszym

rozumieniu tego słowa — lokalnymi liderami. Działania swoje prowadzili na wielu polach: gospodarczym, politycznym, społecznym czy kulturalnym. Niemal w każdej rodzinie ziemiańskiej można znaleźć postaci zaangażowane w wydarzenia znane z podręczników historii, postaci, które współtworzyły dzieje Polski i wpływały na ich bieg.

Chociażby Witold Lutosławski, Józef Czapski, Witold Gombrowicz, Edward Raczyński i rotmistrz Witold Pilecki to słynne osobowości dwudziestowiecznej historii Polski i Europy, które pochodziły z rodzin ziemiańskich a ich styl życia oparty był na tradycyjnych i konserwatywnych wartościach.

Rodzina ziemiańska i majątek ziemski były często miejscem, do którego sprowadzano nowe rozwiązania cywilizacyjne i innowacje techniczne (np. specjalistyczne hodowle i uprawy) z kapitalistycznego Zachodu. Odbywało się to zwykle dzięki studiom młodych ziemian na uczelniach zachodnich, praktykom w majątkach na Zachodzie, kontaktom gospodarczym, podróżom zagranicznym. „Wyższe urodzenie pociąga za sobą przede wszystkim większe obowiązki, a nie tylko przywileje”, pisał w 1939 r. Wincenty Lutosławski. Ziemianie pełnili często rolę lokalnych liderów społecznych, przyczyniając się do rozwoju gospodarczego i kulturalnego swoich regionów. Na wystawie zostaną zaprezentowane liczne fotografie i dokumenty ze zbiorów rodzinnych, które udało się pozyskać dzięki akcji zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Ziemiańskie i poznański pion edukacyjny IPN.

Wystawa przygotowana została w języku polskim, angielskim i francuskim.

Organizatorzy:

Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Poznaniu

Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Warszawie

Polskie Towarzystwo Ziemiańskie

Miejsce: Kraków – Centrum Edukacyjne „Przystanek Historia”, ul. J. Dunajewskiego 8

Termin: 5-30 czerwca 2019